**بسم الله الرحمن الرحیم**

**[نور۳۰] - قُلْ لِلْمُؤْمِنینَ یَغُضُّوا مِنْ أَبْصارِهِمْ وَ یَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذلِکَ أَزْکی لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبیرٌ بِما یَصْنَعُونَ**
**[نور۳۱] - وَ قُلْ لِلْمُؤْمِناتِ یَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصارِهِنَّ وَ یَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَ لا یُبْدینَ زینَتَهُنَّ إِلاَّ ما ظَهَرَ مِنْها وَ لْیَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلی جُیُوبِهِنَّ ...**

به مردان با ایمان بگو: «دیده فرو نهند و پاکدامنی ورزند، که این برای آنان پاکیزه‌تر است، زیرا خدا به آنچه می‌کنند آگاه است.».

و به زنان با ایمان بگو: «دیدگان خود را [از هر نامحرمی] فرو بندند و پاکدامنی ورزند و زیورهای خود را آشکار نگردانند مگر آنچه که طبعاً از آن پیداست. و باید روسری خود را بر گردن خویش [فرو] اندازند...

**توصیه‌نامه سیاستی و اجرایی پوشش دانشگاهی در دانشگاه‌ها (ویرایش نخست)**

| ردیف | راهبردها | | راهکارها و اقدامات اجرایی | |
|---|---|---|---|---|
| ۱ | **رعایت الزامات نگرشی متولیان و مجریان** | | ۱ | **پرهیز از ظاهرگرایی صرف** (تمرکز بر باور و پوشش عفیفانه به صورت توأمان) |
| | | | ۲ | **توجه توأمان به رفتار و پوشش عفیفانه در پسران و دختران** (پرهیز از نگاه تک‌جنسیتی) |
| | | | ۳ | **پرهیز از نگاه افراطی و تفریطی به حد حجاب در محیط دانشگاه** (تعریف کیفیت پوشش بر اساس شرع و متناسب با عرف محیط دانشگاهی) |
| | | | ۴ | **تقدم رویکردهای همدلانه بر رویکردهای آمرانه و تحکّم‌آمیز** (مواجهه هوشمندانه و گام به گام با موارد هنجارشکن) |
| ۲ | **استفاده بهینه از ظرفیت ساختارها و سازوکارها** | | ۱ | **تشکیل کارگروه پوشش دانشگاهی (عفاف و حجاب) پیرو مصوبه ۸۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی «مجموعه تکمیلی راهکارهای گسترش فرهنگ عفاف و حجاب»**<br><br>اعضاء: رئیس دانشگاه (رئیس)، معاون فرهنگی و اجتماعی (جانشین رئیس)، مدیر کل فرهنگی دانشگاه (دبیر)، مسؤول نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه، معاون آموزشی، معاون دانشجویی، مدیر کل حراست، رئیس مرکز بازرسی و پاسخ‌گویی به شکایات، مسؤول بسیج اساتید، نماینده کمیته انضباطی، نماینده گروه معارف، رئیس مرکز مشاوره و دو نفر از اعضای هیأت علمی مرتبط به صورت داوطلبانه؛ و استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی<br><br>تشکیل این کارگروه بسته به ظرفیت دانشگاه‌ها، در سطح دانشکده‌ها نیز مؤثر است. |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ۲ | **استفاده بهینه از ظرفیت ساختارها و سازوکارها** | | ۲ | **به‌روزرسانی، اطلاع‌رسانی و تبیین ضوابط پوشش[1] در دانشگاه** برای همه مخاطبان بویژه دانشجویان نوورود به شیوه‌های گوناگون: سامانه آموزشی(گلستان)، نصب بنر در ورودی دانشگاه و دانشکده‌ها و سراهای دانشگاهی، ارسال پیامک ، توزیع بورشور آیین نامه پوشش ، تولید و پخش انیمیشن یا کلیپ در فضای مجازی و مانند آن در خصوص ضوابط؛ درج آیین‌نامه‌ها و ضوابط مرتبط در سامانه آموزشی به شیوه‌ای که موافقت و مطالعه کامل آن از سوی دانشجویان، مورد تأیید ایشان قرار گیرد. با همکاری معاونت‌های آموزشی و دانشجویی |
| | | | ۳ | **تشکیل کمیته هادی و راهبری** این کمیته عمدتا با اعضایی غیرحقوقی و اساتید و کارشناسان داوطلب مشاور ذیل کارگروه پوشش دانشگاهی و به منظور اجرا و راهبری بخشی از راهبرد ۶ توصیه‌نامه حاضر، تشکیل می‌شود. با هماهنگی معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها |
| | | | ۴ | **تشکیل کمیته معین دانشجویی** این کمیته در سطح دانشگاه با هدف مشارکت دانشجویان و استفاده از نظرات، پیشنهادها و توان تشکل‌ها و گروه‌های دانشجویی در این حوزه تشکیل می‌شود. با هماهنگی معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها |
| ۳ | **تبیین، آموزش و معرفت‌افزایی** | | ۱ | **برگزاری کارگاه‌ها و کلاس‌های آموزشی** در موضوع سبک زندگی عفیفانه با حضور اساتید برجسته برای دانشگاهیان؛ با همکاری نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه و مرکز مشاوره. |
| | | | ۲ | **برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی کوتاه مدت** با موضوعاتی چون حقوق، تکالیف و هویت دانشگاهی، آداب و شؤون حضور در کلاس و دانشگاه، آسیب‌های اجتماعی، مهارت‌های ارتباطی، مقابله با مزاحمت‌های جنسی و... بویژه برای نوورودان؛ با همکاری معاونت، نهاد نمایندگی و مرکز مشاوره. |

[1] ناظر بر این مصوبات و ابلاغیه‌ها:

**الف) ابلاغیه معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره ۸/۱۶۱۱۴۸ مورخ ۱۳۹۸/۰۷/۰۳؛**

**ب)** مصوبه جلسه ۳۳۱ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی **"مجموعه اقدامات عملیاتی برای حفظ و تقویت پوشش و اخلاق حرفه‌ای، بند ۵"**

**ج)"آیین نامه انضباطی دانشجویان"**، مصوبه مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۰ شورای عالی انقلاب فرهنگی (بند۳د، ماده ۶)

**د)"مصادیق پوشش مجاز و غیر مجاز دانشجویان"**، مصوبه جلسه ۱۹۷ شورای اسلامی شدن دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی

**هـ)"آیین‌نامه حفظ حدود و آداب اسلامی در دانشگاه‌ها"**، مصوب جلسه ۱۲۱ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مورخ ۱۳۶۶/۵/۱۳.



CamScanner

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| ۳ | تبیین، آموزش و معرفت‌افزایی | | ۳ | **برگزاری دوره‌های آموزشی مرتبط با مسائل فرهنگی و آسیب‌های اجتماعی برای خانواده‌های دانشجویان به‌ویژه برای نوورودان در بدو ورود به دانشگاه؛**<br>با همکاری معاونت فرهنگی اجتماعی و آموزشی، نهاد نمایندگی، و مرکز مشاوره |
| | | | ۴ | **برگزاری اردوهای فرهنگی و در نظر گرفتن برنامه‌های جذاب آموزشی و توجیهی در آنها؛**<br>با همکاری معاونت فرهنگی اجتماعی و نهاد نمایندگی |
| | | | ۵ | **برگزاری کرسی‌های نظریه‌پردازی و آزاداندیشی** با موضوع عفاف و حجاب؛<br>با همکاری معاونت پژوهشی و با استفاده از ظرفیت تشکل‌های دانشجویی |
| | | | ۶ | **برگزاری دوره‌های تبیینی برای مجریان و متولیان:** کارگاه‌های آموزشی برای اساتید و کارشناسان داوطلب مشاور (کمیته هادی و راهبری)، کارکنان حراست که وظیفه شناسایی را برعهده دارند و کلیه افراد حاضر و مؤثر در این فرایند<br>با همکاری معاونت آموزشی |
| | | | ۷ | **برنامه‌ریزی جهت استفاده از ظرفیت اساتید برای اعتلای شؤونات دانشگاهی و اجرای برنامه‌های مناسب جهت تقویت نقش تربیتی اساتید و روحیه شاگردپروری در میان ایشان**<br>با همکاری معاونت آموزشی و نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها |
| | | | ۸ | **مشاوره و گفت و گو** با دانشجویانی که قوانین را در این خصوص رعایت نمی‌کنند با هدف اقناع (گام ششم از راهبرد ۶ همین توصیه‌نامه)؛<br>با همکاری دفتر مشاوره و اساتید داوطلب |
| ۴ | مطالعه و پژوهش | | ۱ | **حمایت از پایان‌نامه‌ها و پژوهش‌های مرتبط با هویت دانشگاهی، حقوق و تکالیف دانشگاهیان، پوشش دانشگاهی، اخلاق و فرهنگ دانشگاهی** از طریق فراخوان و اعلام عمومی<br>با همکاری معاونت پژوهشی |
| | | | ۲ | **طراحی و اجرای پژوهش‌های کاربردی** از قبیل پیمایش، نظرسنجی، فراتحلیل و... در خصوص رصد علمی وضعیت فرهنگی اجتماعی دانشگاه جهت بهره‌برداری در برنامه‌ریزی‌ها<br>با همکاری گروه‌های علمی دانشکده‌ها با همکاری پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی دانشگاه |
| | | | ۳ | **تولید ادبیات جدید و به روز در حوزه عفاف و حجاب** از طریق تألیف کتاب، مقاله، نشریه، بروشور و ...<br>با همکاری پژوهشکده‌ها و مراکز تحقیقاتی مرتبط در دانشگاه/ نهاد |



CamScanner

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | مطالعه و پژوهش | | ۴ | **آسیب‌شناسی و پایش علمی اثربخشی و کارآیی اقدامات صورت گرفته توسط دانشگاه در بهبود وضعیت پوشش و آداب دانشگاهی** و ارائه نتایج و بازخورد آنها به کارگروه پوشش دانشگاهی، شورای هادی و سایر مسؤولان دانشگاه با همکاری معاونت پژوهشی |
| ۵ | پشتیبانی و ترویج | | ۱ | **حمایت از فعالیتهای علمی و ترویجی هیأت‌ها، کانون‌های فرهنگی-هنری، تشکل‌ها و انجمنهای علمی در موضوعات مرتبط با ارتقاء شؤونات دانشگاهی** |
| | | | ۲ | **برپایی نمایشگاه‌های پوشش دانشگاهی** جهت ارائه الگوهای مناسب پوشش با در نظر گرفتن تنوع فرهنگی، با مشارکت تولیدکنندگان حوزه پوشش با تخفیف‌های مناسب و ظرفیت دانشکده‌های هنر در طراحی مد و لباس با استفاده از ظرفیت دانشکده‌های هنر، تشکل‌های دانشجویی و کانون‌های فرهنگی هنری |
| | | | ۳ | **مصاحبه با صاحب‌نظران و انتشار دیدگاه‌های آنان در خصوص ضرورت و آثار رعایت شؤون، ارزشها و اخلاق اسلامی در دانشگاه** با همکاری نشریات و تشکل‌های دانشجویی با حمایت معاونت فرهنگی اجتماعی |
| | | | ۴ | **حمایت از تولیدات رسانه‌ای اعم از فیلم، نماهنگ، انیمیشن، تئاتر دانشگاهی** با همکاری کانون‌های فرهنگی و هنری |
| | | | ۵ | **استفاده حداکثری از ظرفیت فضای مجازی** در تبلیغ و اشاعه پیام‌های اخلاقی و آگاه‌سازی مخاطبان با همکاری دفتر مشاوره |
| | | | ۶ | **معرفی دستورالعمل‌ها و ضوابط پوشش در دانشگاه‌های دنیا**[۲] |
| | | | ۷ | **اهداء بسته‌های تبیینی و ترویجی در موضوع شؤونات دانشگاهی** به دانشجویان نوورود و خانواده‌های دانشگاهیان با همکاری نهاد نمایندگی |
| | | | ۸ | **برگزاری مسابقات کتاب‌خوانی در ترویج شؤونات دانشگاهی با هدف تبیین فلسفه و کارکردهای عفاف و حجاب** با همکاری دفتر نهاد و معاونت فرهنگی اجتماعی |
| | | | ۹ | **انجام مؤثر و جذاب تبلیغات محیطی** با همکاری روابط عمومی |
| | | | ۱۰ | **شناسایی و بهره‌گیری از ظرفیت مجموعه‌ها و گروه‌های مردمی و سازمانهای مردم‌نهاد فعال در حوزه عفاف و حجاب در سطح استانی و ملی** |

[2] Dress Code

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ۶ | مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد هنجارشکن | **اجرای گام به گام سیاست‌های مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد خلاف ضوابط دانشگاه**<br>این مراحل، باید به صورت گام به گام و با لحاظ کردن نکات و ظرافت‌های اجرایی آن در هدایت دانشجویان اجرایی شود. | | |
| | | مواجهه فرهنگی و تربیتی | ۱ | **گام اول: تشکیل شورای هادی و راهبری به منظور اجرای گام به گام[۳]؛**<br>اعضای شورا: مسؤول شورا (معاون فرهنگی دانشگاه یا یکی از اساتید دغدغه‌مند و محبوب به انتخاب معاون فرهنگی و اجتماعی)، معاون دانشجویی، کارشناس/کارشناسان شورا یکی از کارشناسان فعال و محبوب در بین دانشجویان به انتخاب معاونت فرهنگی و اجتماعی)، نماینده حراست، اساتید مشاور و داوطلب دارای ویژگی‌های محبوبیت، تخصص، حسن خلق و معاشرت با دانشجویان با معرفی معاونت آموزشی و دفتر مشاوره و بسیج اساتید؛ |
| | | | ۲ | **گام دوم**: معرفی موارد هنجارشکن توسط حراست، اساتید، کارکنان و... به معاونت فرهنگی و اجتماعی دانشکده/دانشگاه (شناسایی هوشمند و غیر هوشمند ) برای راستی‌آزمایی و پالایش. |
| | | | ۳ | **گام سوم:** ارسال پیامک / تماس با دانشجوی هنجارشکن و دعوت به گفت و گو با ذکر مکان و زمان جلسه بدون اشاره به موضوع از طریق کارشناس آموزش (با هماهنگی شورای هادی و استاد مشاور مربوط)؛ |
| | | مواجهه فرهنگی و تربیتی | ۴ | **گام چهارم:** طرح موضوع به صورت همدلانه و صمیمانه با دانشجو توسط اساتید مشاور داوطلب کمیته هادی و راهنمایی وی[۴]؛<br>تقدیر کلامی از دانشجو در صورت همراهی و پذیریش، توسط استاد مشاور[۵] |
| | | | ۵ | **گام پنجم:** در صورت عدم همراهی دانشجو: معرفی به معاونت دانشجویی جهت ارائه آموزش‌های لازم در عین حفظ کرامت دانشجو طبق رویه‌های مشاوره‌ای |
| | | | ۶ | **گام ششم:** اطلاع‌رسانی به خانواده دانشجو توسط معاونت دانشجویی در صورت تداوم عدم رعایت قانون و ضوابط دانشگاه و دعوت از ایشان برای گفت‌وگوی |

[۳] با توجه به اهمیت و حساسیت اجرای گام به گام مراحل راهبرد ۶، لازم است این شورا با مسؤولیت معاون فرهنگی و یا یکی از اساتید مورد اعتماد و همکار با معاونت فرهنگی و اجتماعی تشکیل شود و به منظور پیشگیری از آسیب‌های احتمالی مثل عدم رعایت کرامت دانشجو، عدم امانتداری در خصوص مسائل شخصی دانشجو، پیامدهای احتمالی ارتباط صمیمی استاد مشاور و دانشجو و موارد مشابه، دیگر اعضای آن نیز با دقت و وسواس بالا انتخاب شوند.

[۴] نحوه انتخاب اساتید مشاور و شیوه برخورد و تعامل آنان با دانشجو در مرحله گفتگو بسیار حائز اهمیت است. حفظ کرامت دانشجویان و عدم ایجاد تنش و آسیب روانی برای آنان از نکات کلیدی است که باید مورد توجه اساتید مشاور و همکار شورای هادی باشد. در این مراحل با توجه به اینکه ممکن است جلسات خصوصی بین استاد و دانشجو برگزار شود و استاد به ناچار وارد حریم خصوصی دانشجو می شود، آسیبهایی پیش‌بینی می شود که به نظر می رسد انتخاب استاد زن برای دانشجوی دختر و استاد مرد برای دانشجوی پسر راهکار مناسبی باشد.

[۵] این جلسه و فضای حاکم برآن نقشی بسیار کلیدی در تغییر رفتار افرادی که ناخواسته یا ناآگاهانه در این فضا قرار گرفته‌اند دارد، لذا همدلی، فضای مثبت و سازنده و چه بسا، اهدای یک هدیه فرهنگی مناسب که شکلی ماندگار و یادگار داشته باشد، بتواند در تلطیف و اثربخشی آن بسیار مؤثر باشد.



CamScanner

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| ۶ | **مواجهه هوشمندانه و مدبرانه با موارد هنجارشکن** | | | بیشتر در صورت نیاز[۶]؛ |
| | | مواجهه انضباطی | ۷ | **گام هفتم:** تذکر به دانشجو بر اساس مفاد آیین‌نامه انضباطی و ضوابط پوشش دانشگاهی در صورت تکرار قانون‌شکنی بعد از طی مراحل پیشین اقناعی و گفتگومحور؛ (هشدار مبنی بر معرفی به کمیته انضباطی طبق قانون) توسط معاونت دانشجویی |
| | | | ۸ | **گام هشتم:** معرفی دانشجوی قانون‌شکن به کمیته انضباطی توسط معاونت دانشجویی و اجرای «شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه انضباطی دانشجویان مصوب وزارتین علوم و بهداشت» برای آن دسته از دانشجویانی که مراحل اقناعی قبلی برای ایشان کارساز نبوده است[۷]. |

[۶] با توجه به اینکه ممکن است شاهد مقاومت و یا حتی برخوردهای غیرقابل انتظار از طرف خانواده‌ها باشیم، لازم است این موارد در نهایت احترام و با حفظ شؤون و به صورت دوستانه مطرح شود.

[۷] شیوه‌نامه اجرایی آیین‌نامه انضباطی دانشجویان، مصوب وزارتین بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و علوم، تحقیقات و فناوری، مرداد ۱۳۹۸ (ماده ۵۱ به طور خاص).



CamScanner